

**БАКАЛО ОЛЕНА ДМИТРІВНА
ЦАРИК ЛЮБОМИР ПЕТРОВИЧ
ЦАРИК ПЕТРО ЛЮБОМИРОВИЧ**

**Трансформація геоекологічних
процесів басейну річки Джурин
(видання 2-ге доповнене і перероблене)**

Тернопіль – 2025

УДК 913:502/504 (477.84)

Б 12

ISBN 978-617-595-139-2

Рецензенти:

Іван КОВАЛЬЧУК – доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри геодезії та картографії Національного університету біоресурсів і природокористування України

Василь ФЕСЮК – доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри фізичної географії Волинського національного університету імені Лесі Українки

Олександр ЛЮБИНСЬКИЙ – доктор сільськогосподарських наук, професор кафедри біології та екології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

Бакало О.Д., Царик Л.П., Царик П.Л. Трансформація геоекологічних процесів басейну річки Джурин: монографія. За ред. проф. Царика Л.П. Видання 2-ге доповнене і перероблене Тернопіль: СМП «Тайп», 2025. 180 с.

Висвітлено результати комплексних геоекологічних досліджень трансформаційних змін базових природно-антропогенних процесів: осушувально-меліоративних, дефляційно-ерозійних, забруднення навколишнього середовища, які позначилися на геоекологічному стані, стійкості геосистем річкового басейну Джурина (басейн Дністра). Розроблено модель оптимізації природокористування басейнової системи, обґрунтовано комплекс природоохоронних і рекреаційних заходів.

Рекомендовано до друку Вченою радою Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, протокол № 8 від 25 березня 2025 року.

ISBN 978-617-595-139-2

© Бакало О.Д., Царик Л.П., Царик П.Л. 2025

© ТНПУ. 2025

ЗМІСТ

ВСТУП	5
--------------	----------

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ БАСЕЙНУ РІЧКИ ДЖУРИН

1.1. Поняттєво-термінологічна система	10
1.2. Історико-географічні дослідження у басейні річки Джурин:	
1.2.1. Етапи господарського освоєння басейнової системи	22
1.2.2. Аналіз стану компонентів природи і природо-користування басейну Джурина (на матеріалах першої і другої військових карт імперії Габсбургів та сучасних картографічних джерел)	26
1.3. Польові експедиційні дослідження	31
1.4. Методика еколого-географічних досліджень басейну малої річки	40
Висновки до першого розділу	45

РОЗДІЛ 2. ПРИРОДНІ УМОВИ БАСЕЙНУ РІЧКИ ДЖУРИН

2.1. Геологічна будова і гідрогеологічні умови басейну	47
2.2. Рельєф	48
2.3. Кліматичні чинники формування і функціонування річково-басейнової системи	54
2.4. Гідрографічна мережа і гідрологічний режим річки	56
2.5. Ґрунтовий і рослинний покрив басейну	67
2.6. Фізико-географічне районування і ландшафти басейну річки	71
Висновки до другого розділу	76

РОЗДІЛ 3. АНТРОПОГЕННІ ЗМІНИ ГЕОСИСТЕМИ БАСЕЙНУ РІЧКИ ДЖУРИН

3.1. Зміни природних процесів річкового басейну у межах водно-меліоративних систем	78
--	----

3.2. Розвиток природно-антропогенних процесів на орних землях	88
3.3. Оцінка інтегрального антропогенного перетворення ландшафтів річкового басейну	91
3.4. Геоекологічна ситуація у басейні річки Джурин	97
Висновки до третього розділу	103

РОЗДІЛ 4. НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ У БАСЕЙНІ РІЧКИ ДЖУРИН

4.1. Концептуальні підходи, пріоритети і критерії оптимізації природокористування	105
4.2. Еколого-географічна модель оптимізації природокористування басейнової геосистеми	113
4.3. Заходи з формування басейнової мережі територій та об'єктів природно-заповідного фонду	116
4.4. Напрями оптимізації рекреаційного природокористування	133
Висновки до четвертого розділу	140

ВИСНОВКИ	146
-----------------	-----

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	148
-----------------------------------	-----

ДОДАТКИ	162
----------------	-----